

С. Лозинська

Історія становлення та розвитку соціальної медицини

У статті висвітлено та проаналізовано історичні періоди становлення та розвитку світової і вітчизняної соціальної медицини, яка вивчає стан здоров'я населення та чинники, що його формують, а також обґрунтовує медико-соціальні заходи держави, суспільства й системи охорони здоров'я у напрямку збереження, зміцнення і відновлення здоров'я. Народження соціальної медицини було якісним стрибком людства від емпіричного розуміння формування суспільного здоров'я до наукового узагальнення цих закономірностей, їх прогнозу та утвердження шляхів його надійного захисту і зміцнення. Реформування галузі охорони здоров'я сучасної України полягатиме у запровадженні системи управління якістю і зовнішнього контролю за наданням медичних послуг, що має посилити захист прав пацієнтів.

Ключові слова: соціально-історичні дослідження в медицині, світова соціальна медицина, соціальна медична наука в Україні, реформи медичної галузі, державні програми.

С. Лозинская

История становления и развития социальной медицины

В статье освещены и проанализированы исторические периоды становления и развития мировой а также отечественной социальной медицины, которая изучает состояние здоровья населения и факторы, что ее формируют, а также обосновывает медико-социальные мероприятия государства, общества и системы охраны здоровья направленные на сохранение, укрепление и восстановление здоровья. Рождение социальной медицины было качественным скачком человечества от эмпирического понимания формирования общественного здоровья к научным обобщениям этих закономерностей, их прогнозирования и утверждения путей их надёжной защиты и укрепления. Реформирование отрасли охраны здоровья современной Украины заключается в учреждении системы управления качеством и внешним контролем за предоставление медицинских услуг, что должно усилить защиту прав пациентов.

Ключевые слова: социально-исторические исследования в медицине, мировая социальная медицина, социальная медицинская наука в Украине, реформы медицинской отрасли, государственные программы.

- Література

1. *Волошин А.* Чи відбуваються реформи в медицині? // Ваше здоров'я. - 1999. - № 93. - С. 1-2. (*Voloshyn A. Chy vidbuvayut'sya reformy v medytsyni? // Vashe zdorov'ya. - 1999. - # 93. - S. 1-2.*)
2. *Гайдаєв Ю.О.* Державна політика у галузі охорони здоров'я // Український медичний часопис. - 2007. - № 7-8 (4/60). - С. 4-8. (*Haydayev Yu.O. Derzhavna polityka u haluzi okhorony zdorov'ya // Ukrayins'kyu medychnyu chasopys. - 2007. - # 7-8 (4/60). - S. 4-8.*)

3. Ганіткевич Я.В. Внесок українських лікарів у світову медицину // Український медичний часопис. - 2009. - № 7-8 (4/72). - С. 110-115. (*Hanitsevych Ya.V. Vnesok ukrayins'kykh likariv u svitovu medytsynu // Ukrayins'kyu medychnyu chasopys. - 2009. - # 7-8 (4/72). - S. 110-115.*)
4. Ганіткевич Я.В. Про становлення української історії медицини // Онлайн-журнал Наукового товариства ім. Шевченка - <http://ntsh.org/node/142> (*Hanitsevych Ya.V. Pro stanovlennya ukrayins'koyi istoriyi medytsyny // Onlayn-zhurnal Naukovoho tovarystva im. Shevchenka - http://ntsh.org/node/142*)
5. Гиппократ. О древней медицине // Гиппократ. Избранные книги. - М.: Медицина, 1994. - 252 с. (*Гиппократ. О древней медицине // Гиппократ. Выбранные книги. - М.: Медицина, 1994. - 252 с.*)
6. Грандо О.А. Визначні імена у світовій медицині. - К.: Тріумф, 2001. - 320 с. (*Hrando O.A. Vyznachni imena u svitoviy medytsyni. - K.: Triumph, 2001. - 320 s.*)
7. Заблудовский П.Е. Возникновение медицины в человеческом обществе. - М.: Медгиз, 1955. - 275 с. (*Zabludovskyy P.E. Voznyknovenye medytsyny v chelovecheskom obshchestve. - M.: Medgiz, 1955. - 275 s.*)
8. Заблудовский П.Е., Крючок Г.Р., Кузьмин М.К., Левит М.М. История медицины. - М.: Медицина, 1981. - 352 с. (*Zabludovskyy P.E., Kryuchok H.R., Kuz'myn M.K., Levyt M.M. Ystoryya medytsyny. - M.: Medytsyna, 1981. - 352 s.*)
9. Здравоохранение и медицинская наука в Украинской ССР / Под ред. А.Е.Романенко. - К.: Наукова думка, 1987. - Т. 1. - 479 с. (*Zdravookhranenyє y medytsyns'kaya nauka v Ukrayns'koy SSR / Pod red. A.E.Romanenko. - K.: Naukova dumka, 1987. - T. 1. - 479 s.*)
10. Ковнер С.Г. История древней медицины. - Медицина Востока и древней Греции до Гиппократа. - К.: Университетская типография, 1878. (*Kovner S.H. Ystoryya drevney medytsyny. - Medytsyna Vostoka y drevney Hretsyy do Hypekrata. - K.: Unyversytet-skaya typohrafiya, 1878.*)
11. Ковнер С.Г. Гиппократ. - К.: Университетская типография, 1880. (*Kovner S.H. Hypekrat. - K.: Unyversytet-skaya typohrafiya, 1880.*)
12. Ковнер С.Г. Медицина от смерти Гиппократа до Галена включительно. - К.: Университетская типография, 1882. (*Kovner S.H. Medytsyna ot smerty Hypekrata do Halena vkluychytel'no. - K.: Unyversytet-skaya typohrafiya, 1882.*)
13. Ковнер С.Г. История средневековой медицины. - К.: Типография Императорского университета, 1893. (*Kovner S.H. Ystoryya srednevekovoy medytsyny. - K.: Typohrafiya Ymperatorskoho unyversyteta, 1893.*)
14. Криштопа Б. Органи управління та керівництво охороною здоров'я в період української державності // Агапіт. - 2000. - № 12. - С. 25-33. (*Kryshtopa B. Orhany upravlinnya ta kerivnytstvo okhoronoyu zdorov'ya v period ukrayins'koyi derzhavnosti // Ahapit. - 2000. # 12. - S. 25-33.*)
15. Кузьмин М.К. История медицины. - М.: Медицина, 1978. - 198 с. (*Kuz'myn M.K. Ystoryya medytsyny. - M.: Medytsyna, 1978. - 198 s.*)
16. Маринджа Л. Земська медицина в Україні // Здоров'я України. - 2007. - № 6. - С. 72-73. (*Marynzha L. Zems'ka medytsyna v Ukrayini // Zdorov'ya Ukrayiny. - 2007. - # 6. - S. 72-73.*)

17. *Маринжа Л. О.В. Корчак-Чепурківський - фундатор соціальної медицини // Здоров'я України. - 2010. - № 7 (236). - С.68. (Marynzh L. O.V.Korchak-Chepurkivs'kyu - fundator sotsial'noyi medytsyny // Zdorov'ya Ukrainy. - 2010. - # 7 (236). - S. 68.)*
18. *Минх Г.Н. Проказа (Lepra arabum) на юге России. - Т. 1. Проказа и песь. - К., 1887; - Т. 2. История проказы и песи. - К., 1890. (Mynkh H.N. Prokaza (Lepra arabum) na yuge Rossyy. - T. 1. Prokaza y pes'. - K., 1887; - T. 2. Ystoryya prokazy y pesy. - K., 1890.)*
19. *Минх Г.Н. Чума в России. - К., 1898. (Mynkh H.N. Chuma v Rossyy. - K., 1898.)*
20. *Михель Д.В. Социальная история медицины: становление и проблематика // Журнал исследований социальной политики. - 2009. - Т. 7. - № 3. - С. 295-312. (Mykhel' D.V. Sotsyal'naya ystoryya medytsyny: stanovlenye y problematyka // Zhurnal yssledovanyu sotsyal'noy polityky. - 2009. - T. 7. - # 3. - S. 295-312.)*
21. *Подражанський А.С. Охорона здоров'я в західних областях України до їх воз'єднання з Радянською Україною // Матеріали до історії розвитку охорони здоров'я на Україні. - К., 1957. - С. 280-316. (Podrazhans'kyu A.S. Okhorona zdorov'ya v zakhidnykh oblastiakh Ukrainy do yikh voz'yednannya z Radyans'koyu Ukrainoyu // Materialy do istoriyi rozvytku okhorony zdorov'ya na Ukraini. - K., 1957. - S. 280-316.)*
22. *Семашко Н.А. Очерки по теории организации советского здравоохранения. - М.: Изд-во АН СССР, 1947. - 123 с. (Semashko N.A. Ocherky po teoryu orhanyzatsyy sovet-skoho zdravookhraneniya. - M.: Yzd-vo AN SSSR, 1947. - 123 s.)*
23. *Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / За ред. Ю.В.Вороненка. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. - 332 с. (Sotsial'na medytsyna ta orhanizatsiya okhorony zdorov'ya / Za red. Yu.V.Voronenka. - Ternopil': Ukrmedknyha, 2002. - 332 s.)*
24. *Старченко С.М. Медицина в Україні. Видатні лікарі: кінець XVII - перша половина XIX століть. Бібліографічний словник. Вип. 1. - К.: Медицина, 1997. - 239 с. (Starchenko S.M. Medytsyna v Ukraini. Vydadni likari: kinets' XVII - persha polovyna XIX stolit'. Bibliografichnyy slovnyk. Vyp. 1. - K.: Medytsyna, 1997. - 239 s.)*
25. *Фуко М. Рождение клиники. - М.: Смысл, 1998. - 221 с. (Fuko M. Rozhdenye klynyku. - M.: Smysl, 1998. - 221 s.)*
26. *Фуко М. Рождение социальной медицины // М.Фуко. Интеллектуалы и власть: избранные политические статьи, выступления и интервью. - М.: Праксис, 2006. - Ч. 3. - С.79-107. (Fuko M. Rozhdenye sotsyal'noy medytsyny // M.Fuko. Yntellektualy y vlast': yzbrannyye politycheskiye stat'y, vystuplenyya y ynterv'yuu. - M.: Praksys, 2006. - Ch. 3. - S.79-107.)*
27. *Ilich I. Medical Nemesis: The Expropriation of Health. - New York: Pantheon Books, 1976. - 243 p.*
28. <http://zik.com.ua/ua/news/2011/02/11/271916> - ЗІК, 11.02.2011
(<http://zik.com.ua/ua/news/2011/02/11/271916> - ZIK, 11.02.2011)